

Tirgus pārskats

2009.g. 15. – 18.jūnijs

Jūnijā akciju tirgos cenas bija stabilas un atsevišķos gadījumos piedzīvoja pat kritumu. Ekonomikas dati liecina, ka ekonomikas atveseļošanās būs lēna un tirgos reakcija pret cerībām ekonomikā mainās. ASV valdībai piedāvājot jaunu plašu finanšu regulēšanas sistēmu, finanšu uzņēmumu akcijas šonedēļ izjuta spiedienu. Krievijas akcijas cieta lielus zaudējumus dēļ izejvielu cenu krituma un bažām, ka banku kredītzaudējumi varētu pieaugt.

Indekss "US S&P 500" pirmajās četrās nedēļas dienās nokritās par 2,9%, un Eiropas akciju rezultāts bija -3,7%. Saskaņā ar "Nikkei 225" indeksu Japānas akciju cenas kritās par 3,4%. Tajā pašā laikā jenas vērtība pret dolāru pieauga par 1,6%. ASV dolāra vērtība pret eiro pieauga par 1,1%. Attīstības valstu akciju tirgu rezultātam kritums bija 5,8% apmērā. Āzijas akciju cenas kritās par 5,9%. Krievijas akciju rezultāts bija vissliktākais – to kritums bija 11,2% apmērā. Latīņamerikas akciju cenas nokritās par 5,7%. Jēlnaftas cena ir nostabilizējusies un šīs nedēļas laikā nokritās par 0,5%, joprojām esot virs 70 dolāriem.

Pēc spēcīgā pieauguma saistībā ar cerībām par ekonomikas atveseļošanas **akciju vērtējumi** pēc cenas – peļņas attiecības ir pieauguši (skat. 1.grafiku). Visstraujāk pēdējā laikā ir pieauguši attīstības valstu akciju vērtējumi. Neskatoties uz Krievijas akciju straujo kāpumu no gada sākuma, šīs akcijas nav kļuvušas pārāk dārgas. Tomēr, ņemot vērā ekonomisko vidi, prognozes par uzņēmumu peļņu ir nenoteiktas.

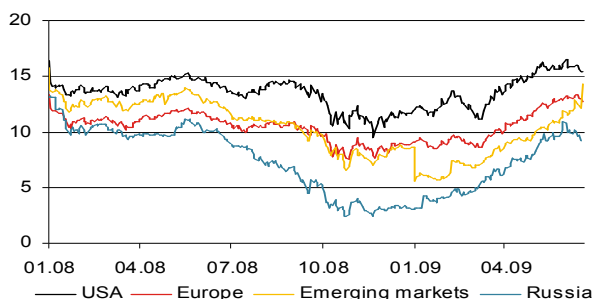
Finanšu uzņēmumu akciju vājais rezultāts sakrīt ar prezidenta Obamas valdības piedāvāto **finanšu uzraudzības reformu**, kas ir izstrādātas ar mērķi novērst esošās sistēmas problēmas, publiskošanu. Jaunā sistēma ietver regulējumu dažādiem jautājumiem, sākot no patērētāju aizsardzības līdz stingrākiem noteikumiem atvasināto finanšu instrumentu produktu jomā, kā arī paredz lielākas pilnvaras ASV centrālajai bankai uzraugot visas kompānijas, kas var radīt draudus finanšu stabilitātei. Investoriem bažas rada tas, ka jaunie noteikumi varētu ietekmēt finanšu kompāniju spēju gūt peļņu.

Makroekonomiskajā ziņā šī nedēļa aizsākas ar sliktiem datiem par **ASV rūpniecības sektoru**, jo rūpnieciskās ražošanas apjomi samazinājās vairāk kā prognozēts, salīdzinājumā ar maiju kritoties par 1,1%. "Empire State Manufacturing Survey" pētījumā par rūpniecisko ražošanu atklājās, ka visapdzīvotākajā Ņujorkas rajonā pārdošanas un krājumu apjomi ir krituši. Tomēr prognozes par ražošanas sektoru nav pārāk pesimistiskas – ceturtdien publicētais "Philadelphia Fed" sektora prognožu indekss sagādāja ļoti pozitīvus pārsteigumus.

Pozitīvi novērojumi bija arī **ASV bezdarbnieku** pabalsta saņēmēju datus. Bezdarba apdrošināšanas atlīdzības saņēmēju skaits nedēļā līdz 6.jūnijam ir krities visstraujāk kopš 2001.g. novembra. Pirmreizējo bezdarbnieka pabalsta pieteikumu skaits pieauga, tomēr mazākā mērā kā tas bija martā. Sakarā ar hipotekārās kredīšanas likmju kāpumu, spiedienu izjūt **mājokļu tirgus**. Līdz ar to asociācijas NAHB mājokļu sektora indekss sagādāja negatīvu pārsteigumu, un hipotēku pieteikumu skaits ASV samazinājās. Tomēr jaunbūvju skaits un būvatļauju skaits pārsteidza pozitīvi, liecinot par to, ka arī mājokļu sektorā visgrūtākais posms varētu būt galā.

Pretēji jēlnaftas cenu kāpumam **inflācija** maijā bija zemāka kā prognozēts vai atbilda prognozēm. ASV PCI indeksa rādījumi par pārtiku, degvielu un mājsaimniecībā izmantojamajiem kurināmajiem pārsteidza un bija sliktāki kā prognozēts. Vispārējā inflācija gada izteiksmē samazinājās par 1,3%, un pamatinflācija gada izteiksmē palielinājās par 1,8%.

1.grafiks. Cenas – peļņas attiecība noteiktiem akciju tirgiem, prognozētā peļņa par akciju

Eiropā, kā prognozēts, inflācija saglabājās nulles līmenī, tomēr maijā pamatinflācija (1,5%) gada izteiksmē bija nedaudz zemāka kā prognozēts (1,6%).

Latvijas tekošā konta bilancē (starpība starp eksporta kopsummu un importa kopsummu), kur agrāk bija viens no vislielākajiem deficītiem ES teritorijā, ir parādījies izteikts pārpalikums. Aprīlī šis pārpalikums bija 87,3 miljoni latu, savukārt martā tas bija 1,4 miljoni latu. Šādi pārpalikumi nekad agrāk nav bijuši – vismaz kopš 2000.gada janvāra, kad šos datus sāka reģistrēt. Latvijā vērojamā dinamika ilustrē **plašāku Centrāleiropā un Austrumeiropā vērojamu tendenci**, proti, daudzās valstīs, tai skaitā Igaunijā un Lietuvā, ārējais deficīts būtiski samūk vai pat izveidojas pārpalikums.

Krievijas rūpnieciskajā ražošanā, salīdzinājumā ar attiecīgo periodu pērn, maijā ir bijis 17,1% liels kritums (skat. 2.grafiku), kas ir lielākais kopš šo datu reģistrēšanas sākuma. Pozitīvāka ziņa ir tas, ka rūpnieciskajā ražošanā ir vērojamas pazīmes par zemākā punkta sasniegšanu, jo **lielo kritumu**, ņemot vērā straujo izaugsmi pirms gada, **izraisīja liels bāzes efekts**. Kopumā **Krievijas ekonomikas prognozes ir uzlabojušās**, pateicoties optimisma pieaugumam par rubļa kursa ilgtspējīgumu, naudas tirgus likmju kritumam un Krievijas valdības vērtspāpīru prēmijas apjoma samazinājumam. Pēdējos mēnešos arī parādi par neizmaksātajām algām, kas ir Krievijas valdības viena no aktuālākajām problēmām, ir saglabājušies samērā stabila līmenī.

Brazīlijā mazumtirdzniecības apjomi aprīlī kritās par 0,2%.

Salīdzinājumā ar attiecīgo periodu pērn, minētie apjomi ir palielinājušies par 6,9%. Mazumtirdzniecības apjomi ir krituši piecos no pēdējiem septiņiem mēnešiem, radot bažas, ka ekonomikas lejupslīde varētu nemazināties tik strauji kā cerēts. Arī mazs iekšzemes pieprasījums palielina iespējamību, ka **Brazīlijas centrālā banka varētu turpināt samazināt bāzes likmi**. Minētā banka pagājušajā nedēļā bāzes jeb tā saucamo SELIC likmi samazināja līdz 9,25%, kas ir zemākais reģistrētais līmenis. Tomēr ir gaidāms, ka tuvākajos mēnešos, pateicoties valdības veiktajiem stimulēšanas pasākumiem, mazumtirdzniecības apjomi būs labāki.

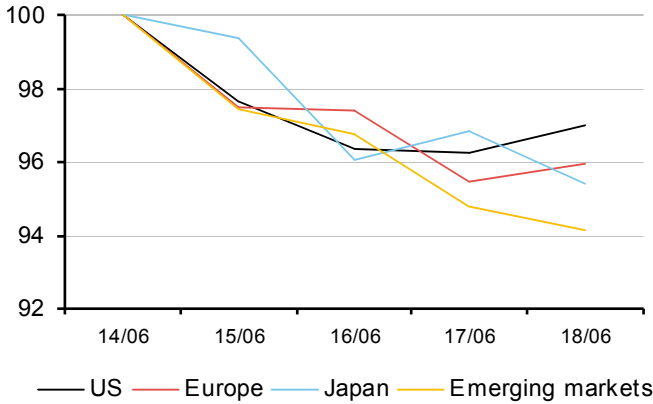
Kā liecina KTR centrālās bankas dati par naudas piedāvājumu, **naudas daudzums valsts ekonomikā**, pateicoties Ķīnas banku sektorā izsniegto jauno kredītu straujam kāpumam, ir būtiski palielinājies. Milzīgā likviditātes palielināšanās ir radījusi bažas ekspertu aprindās, jo tā var novest pie jauna aktīvu "burbuļa" un pie problemātisko kredītu pieauguma. Bažas rada arī Ķīnas izaugsmes iespējas pēc tam, kad fiskālās stimulēšana pasākumu un jauno izsniegto kredītu ietekme zudīs un eksporta tirgi joprojām būs vāji.

Ķīna savu stimulēšanas pasākumu ietvaros ir uzsākusi **"Pārciet Ķīnas ražojumus"** programmu, tā vēl vairāk kāpinot bažas par protekcionalisma pieaugumu pasaulē. Deviņu valdības departamentu izplatītajā paziņojumā ir noteikts, ka valdības iepirkumos jāizmanto tikai Ķīnas izstrādājumi vai pakalpojumi, izņemot gadījumos, kad iepirkums par pieņemamu cenu vai uz pieņemamiem noteikumiem nav iespējams no Ķīnas uzņemt. Atsevišķi analītiķi norāda, ka šāds solis vēlāk varētu kaitēt pašai Ķīnai, kura ir ļoti atkarīga no brīvas tirdzniecības pasaulē.

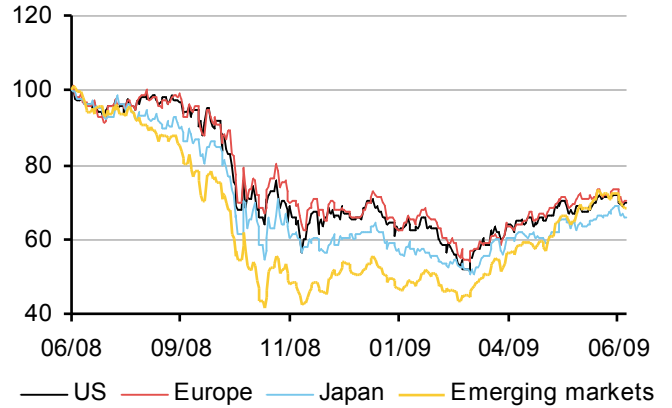
2.grafiks. Krievijas rūpnieciskās ražošanas izmaiņas gadu griezumā

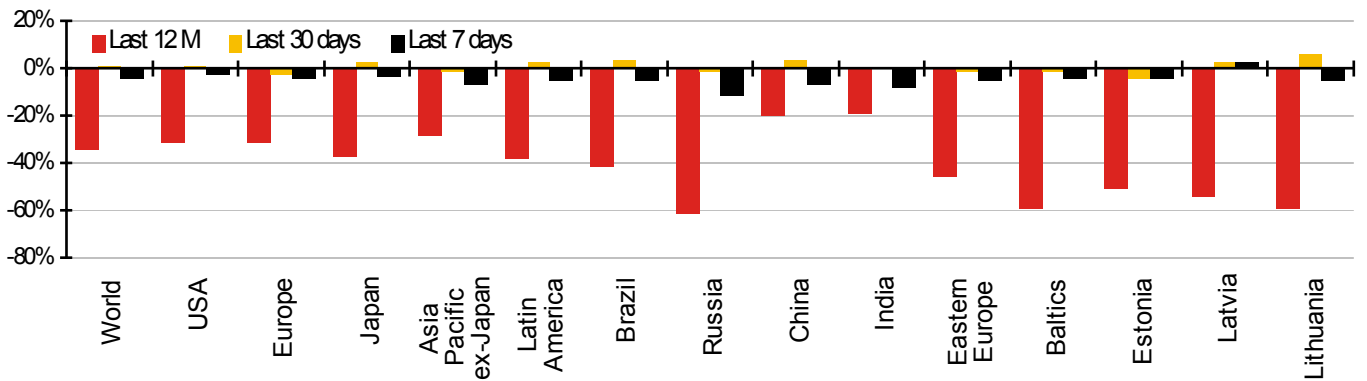
3.grafiks. Akciju tirgi pagājušajā nedēļā

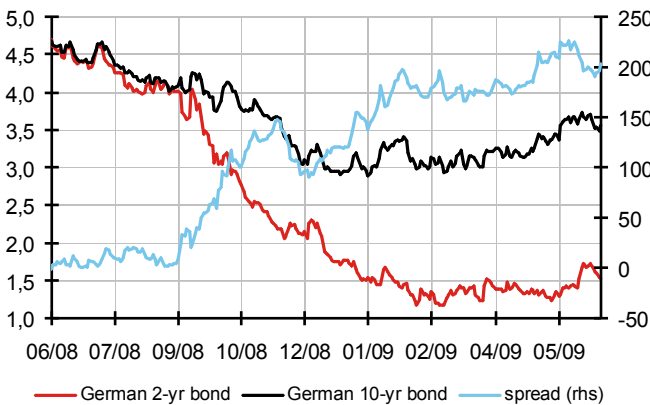
4.grafiks. Akciju tirgi pēdējos 12 mēnešos

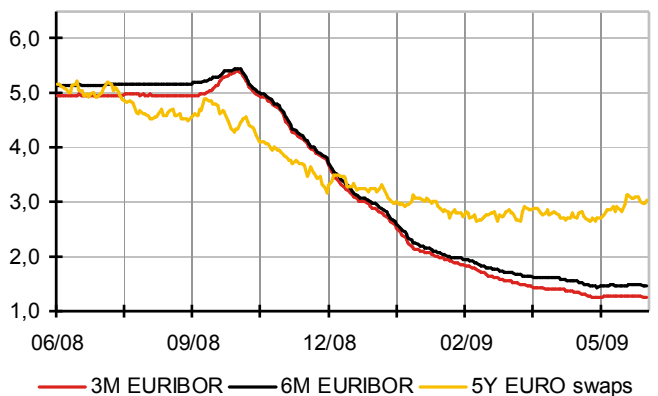
5.grafiks. Akciju tirgu rezultāti¹

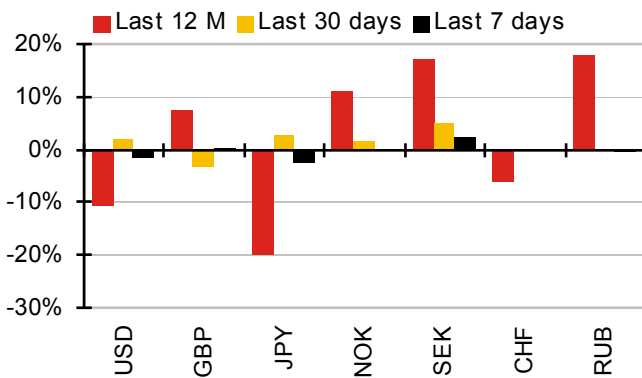
6.grafiks. Vācijas valdības obligāciju ienesīgums

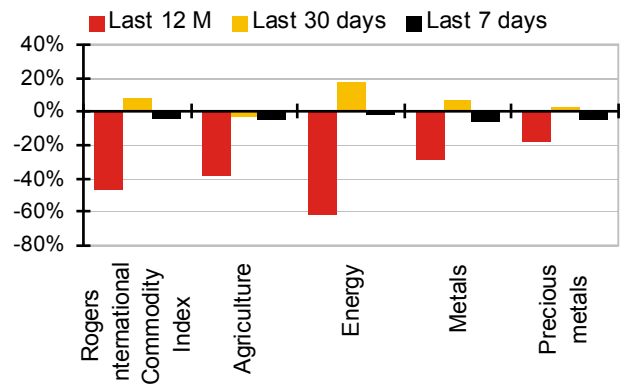
7.grafiks. EURIBOR likmes pēdējos 12 mēnešos

8.grafiks. EUR pret noteiktām valūtām

9.grafiks. Izejvielu rezultāti

Grafiki no "Bloomberg"
Ja nav norādīts citādāk, visi ienesīguma rādītāji ir izteikti attiecīgo indeksu valūtās.

¹ Grafiks atspoguļo attiecīgā "MSCI" reģionālā akciju indeksa rezultātu USD valūtā, izņemot Austrumeiropu ("DJ Stoxx EU Enlarged") un Baltijas akcijas ("OMX" indeksi).